

Nataša Kavčič

Drugost u ilustracijama srednjovjekovnih dokumenata

Ovaj rad skreće pozornost na određene ilustracije u srednjovjekovnim dokumentima koje se, unatoč skromnoj umjetničkoj vrijednosti, mogu promatrati kao izvori za poznavanje društvenog položaja različitih manjina na prostoru iz kojeg potječe pojedini dokument. Cilj je ovog teksta pridonijeti slabo istraženim prikazima Drugog u srednjovjekovnoj umjetnosti. Naglasit će se kako se određeni prikazi religijskog Drugog, koji se nalaze u srednjovjekovnim svjetovnim dokumentima, mogu smatrati pozitivnim ili barem neutralnim s religijskog stajališta, te da teološko uvjerenje ne mora nužno imati centralno značenje u ukrasima pravnih dokumenata. Ovaj pristup posebno je značajan kada se uzme u obzir činjenica da se postojeće studije uglavnom usredotočuju na pejorativne aspekte takvih prikaza. Temeljna tema ovog teksta, stoga, je rasprava o tome je li razmišljanje o antisemitizmu opravdano u slučaju ornamentiranja pisanih dokumenata svjetovnog sadržaja. Ne donosimo ovdje temeljite pojedinačne analize, već prikaz relevantnih primjera koji se nalaze u opsežnom korpusu povelja, objavljenom na monasterium.net. Posebna se pozornost posvećuje trima ispravama izdanima u Speyeru sredinom 14. stoljeća u kojima su prikazana židovska lica unutar početnih slova. Speyer je naselje s jednom od najvećih i najvažnijih židovskih zajednica na Rajni, o čemu svjedoče arhivski izvori. Tri povelje posebno su poučni primjeri unutar rasprave o prikazima religijskog Drugog u svjetovnim dokumentima i rasponu njihovih mogućih značenja.